

УДК 504:65:334:338

DOI [https://doi.org/10.15589/znp2023.1\(490\).27](https://doi.org/10.15589/znp2023.1(490).27)**PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A MECHANISM PROVIDING
SUSTAINABLE DEVELOPMENT FOR THE RECOVERY OF THE COUNTRY****ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ КРАЇНИ****Yevheniia S. Tsiuman**

tsevs@ukr.net

ORCID: 0000-0001-9677-4411

Є. С. Цюман,

канд. екон. наук, старший викладач

*National Transport University, Kyiv**Національний транспортний університет, м. Київ*

Abstract. The article is devoted to an overview of the features of the integration of the main principles of inclusiveness, circular economy, resource-efficient clean production in the mechanism of public-private partnership to achieve the goals of sustainable development during the post-war reconstruction of the country.

The post-war reconstruction of the country is an important urgent task of today. This process requires a large amount of financial resources, the involvement of which is limited due to the loss of stability of the economic system and the increase of projected risks from the point of view of potential investors. One of the effective mechanisms for attracting such financial resources is the public-private partnership mechanism, which allows attracting investment financial resources as a result of the managed distribution of possible risks between partners, one of which is the state as a subject of authority, which has the ability to provide guarantees to a private partner. As a result of a mutually beneficial partnership, a socially significant result is achieved.

The main goal of sustainable development is to create an economic model that is balanced with the environment and does not have a negative impact on it, the result of which can be uncontrolled critical global changes, in particular, climate changes, which are a consequence of the industrial economy of continuous consumption. Achieving such a goal of sustainable development is possible based on the principles of inclusiveness, circular economy and resource-efficient clean production. The implementation of these principles, in turn, requires significant financial resources, which can be attracted thanks to the public-private partnership mechanism.

Thus, a socially significant result, namely an economic system that ensures the achievement of the goals of sustainable development, built on the principles of inclusiveness, circular economy and resource-efficient clean production, is achieved with the help of a public-private partnership mechanism and allows for the post-war reconstruction of the country, which will harmonize with environment.

Purpose. Overview of the features of the integration of the main principles of inclusiveness, circular economy, resource-efficient clean production in the PPP mechanism to achieve the goals of sustainable development during the post-war reconstruction of the country.

Method. The purpose of the research is achieved using the method of review analysis and synthesis of results.

Results. A socially significant result, namely an economic system that ensures the achievement of the goals of sustainable development, built on the principles of inclusiveness, circular economy and resource-efficient clean production, is achieved with the help of a public-private partnership mechanism and allows for the post-war reconstruction of the country, which will harmonize with the environment.

Scientific novelty. For the first time, the idea of using the mechanism of public-private partnership to solve the problem of post-war reconstruction of the state in order to achieve the goals of sustainable development based on the principles of inclusiveness, circular economy and resource-efficient clean production was proposed.

Practical importance. The results of the study make it possible to implement the process of post-war recovery of the country's economy, which will develop in accordance with the goals of sustainable development and harmonize with the surrounding natural environment.

Key words: public-private partnership; sustainable development; inclusiveness; circular economy; resource-efficient clean production.

Анотація. Стаття присвячена огляду особливостей інтеграції основних принципів інклюзивності, циркулярної економіки, ресурсоефективного чистого виробництва у механізмі державно-приватного партнерства для досягнення цілей сталого розвитку під час післявоєнного відновлення країни.

Післявоєнне відновлення країни є важливою актуальною задачею сьогодення. Цей процес вимагає велику кількість фінансових ресурсів, залучення яких обмежене внаслідок втрати стабільності економічної системи та збільшення прогнозованих ризиків з точки зору потенційних інвесторів. Одним з ефективних механізмів залучення таких фінансових ресурсів є механізм державно-приватного партнерства, який дозволяє залучати інвестиційні фінансові ресурси в результаті керованого розподілу можливих ризиків між партнерами, одним з яких виступає держава як суб'єкт владних повноважень, що має можливість надавати гарантії приватному партнеру. В результаті взаємовигідного партнерства досягається суспільно-значимий результат.

Головною ціллю сталого розвитку є створення економічної моделі, яка є збалансованою з навколишнім середовищем та не здійснює на нього негативного впливу, результатом якого можуть стати некеровані критичні глобальні зміни, зокрема, кліматичні, які є наслідком індустріальної економіки суцільного споживання. Досягнення такої цілі сталого розвитку можливе на принципах інклюзивності, циркулярної економіки та ресурсоефективного чистого виробництва. Впровадження вказаних принципів, в свою чергу, вимагає значних фінансових ресурсів, які можуть бути залучені завдяки механізму державно-приватного партнерства.

Таким чином, суспільно-значимий результат, а саме економічна система, що забезпечує досягнення цілей сталого розвитку, побудована на принципах інклюзивності, циркулярної економіки та ресурсоефективного чистого виробництва, досягається за допомогою механізму державно-приватного партнерства та дозволяє здійснити післявоєнне відновлення країни, яке гармонізуватиме з навколишнім середовищем.

Мета. Огляд особливостей інтеграції основних принципів інклюзивності, циркулярної економіки, ресурсоефективного чистого виробництва у механізмі ДПП для досягнення цілей сталого розвитку під час післявоєнного відновлення країни.

Методика. Мета дослідження досягається використанням методу оглядового аналізу та синтезу результатів.

Результати. Суспільно-значимий результат, а саме економічна система, що забезпечує досягнення цілей сталого розвитку, побудована на принципах інклюзивності, циркулярної економіки та ресурсоефективного чистого виробництва, досягається за допомогою механізму державно-приватного партнерства та дозволяє здійснити післявоєнне відновлення країни, яке гармонізуватиме з навколишнім середовищем.

Наукова новизна. Вперше запропоновано ідею застосування механізму державно-приватного партнерства до вирішення задачі післявоєнного відновлення держави з метою досягнення цілей сталого розвитку на принципах інклюзивності, циркулярної економіки та ресурсоефективного чистого виробництва.

Практична значимість. Результати дослідження дозволяють реалізувати процес післявоєнного відновлення економіки країни, яка буде розвиватися у відповідності до цілей сталого розвитку та гармонізуватиме з навколишнім природним середовищем.

Ключові слова: державно-приватне партнерство; сталий розвиток; інклюзивність; циркулярна економіка; ресурсоефективне чисте виробництво.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Воєнний конфлікт, шкода, завдана економіці України, вітчизняним підприємствам усіх секторів економіки, міграція кваліфікованої робочої сили закордон – безперечно, є факторами зниження інвестиційного клімату держави. Тому, що саме політичні, економічні, соціальні та інфраструктурні чинники є базовими та впливають на рівень інвестиційних ризиків та інвестиційний потенціал, на основі яких формується обґрунтоване рішення інвестора.

Післявоєнним часам властиві: зруйновані соціальні об'єкти, об'єкти нерухомості, зруйновані об'єкти транспортної та енергетичної інфраструктури, інфляційні процеси, низький рівень платоспроможності населення та, відповідно, низький рівень інвестиційної енергійності народонаселення, шкода завдана сільському та лісовому господарству. За під-

сумками 2022 року загальна сума прямих збитків сягнула більше 114 млрд. дол. США, рис. 1. З кожним днем збитки продовжують зростати, Сума прямих збитків, нанесених інфраструктурі України в ході війни, станом на кінець березня досягла 63 млрд. дол. США [1, 2]. Всі ці негативні фактори детермінуватимуть рішення інвесторів.

При стабільній економіці головним джерелом фінансування капітальних інвестицій з розвитку, модернізації підприємств та організацій є власні кошти та капітальні інвестиції місцевих або державних бюджетів, в сфері будівництва нерухомості, житла, капіталовкладеннями виступають, здебільшого, ресурси інвесторів та кошти населення. Воєнні конфлікти спричиняють вагоме навантаження на економічну систему країни та дефіцит ресурсів, тому підвищення інвестиційного клімату в післявоєнний час є першочерговим завданням.

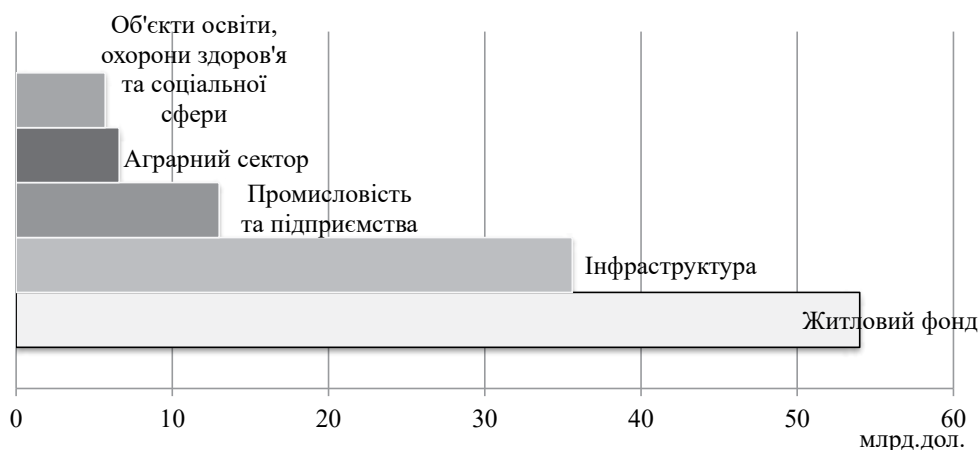

Рис. 1. Прямі збитки, побудовано автором на основі [1, 2]

Досягнення сталого розвитку територій, підприємств та організацій України, у післявоєнні часи – важка та кропітка задача, що стоїть перед населенням та урядом країни, тому, що відновлювальні процеси повинні відбуватися у виробничій сфері, яка складається з багатогалузевої промисловості, сільського, лісового господарств, будівництва, у сфері послуг та інфраструктурі, що забезпечує функціонування виробничої сфери та нормальних умов життєдіяльності населення. В даному контексті, сталий розвиток країни розглядається, як поступовий розвиток, при якому організація діяльності суспільства націлена на довгострокову перспективу досягнення справедливості, як соціальної, так і економічної, при зниженні загального рівня природокористування та антропогенного впливу на довкілля.

Зважаючи на комплексний підхід, який потрібно буде застосувати у відновленні соціально-економічного життя країни, як механізм досягнення сталого розвитку, доречно розглядати можливість довгострокового інвестування із застосуванням державних гарантій та розподілом ризиків між партнерами. Отже, для вирішення завдань з відбудови національної економіки в несприятливих умовах, найкраще підходить державно-приватне партнерство, на локальному рівні може запроваджуватися краудфандінг та публічно-приватне партнерство.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Державно-приватне партнерство (ДПП) в Україні – система відносин між державним та приватним партнерами, при реалізації яких ресурси обох об'єднуються з відповідним розподілом ризиків, відповідальності та винагород (відшкодувань) між ними, для взаємовигідної співпраці на довгостроковій основі у створенні (відновленні) нових та/або модернізації (реконструкції) наявних об'єктів, які потребують

залучення інвестицій, та у користуванні (експлуатації) такими об'єктами [3].

Питання з формування та реалізації механізму державно-приватного партнерства, з актуальних проблем теорії і практики державного управління і соціального партнерства розглянуто в наукових публікаціях наступних вчених: С. В. Васильчак, Н.М. Вдовенко, Н.В. Виноградова, З.Б. Живко, О. Квілінський, Н.М. Коробова, Н.І. Луцька, Г.В. Старченко, Н.В. Філіпова, та ін. [4-9].

Механізм ДПП є одним з ефективних інструментів залучення інвестиційних ресурсів, розширення обсягів фінансування масштабних проектів, на які не вистачає коштів державного фінансування.

Колаборація бізнесу та влади на принципах ДПП для реалізації певного проекту є однією із поширених у світі форм активізації інвестиційної діяльності, доволі ефективна практика, що застосовується закордоном починаючи ще з XVIII-XIX ст.ст., у Франції з XVII ст. До спільних принципів реалізації проектів на засадах ДПП відносяться: спільна зацікавленість усіх партнерів у реалізації проекту; укладання довгострокового двостороннього договору; чіткий розподіл ризиків та визначена відповідальність партнерів; публічність інформації про мету та очікувані ефекти від реалізації проекту; об'єднання ресурсів партнерів для досягнення максимального соціально-економічного ефекту від реалізації проекту; політична підтримка усіх учасників проекту з боку держави та гарантії захисту інтересів партнерів [10], рисунок 2.

ВІДОКРЕМЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

До теперішнього часу, ДПП не розглядалось як механізм для досягнення цілей сталого розвитку, зокрема, і з урахуванням принципів інклюзивності, циркулярної економіки, ресурсоефективного чистого виробництва тощо. Побудова механізму ДПП на

Рис. 2. Сутність ДПП (при концесійному договорі)

Джерело: побудовано автором на основі [10]

вказаних принципах сталого розвитку є актуальною складною задачею сьогодення, що дозволить «перезавантажити» цілі розвитку країни у процесі її післявоєнного відновлення.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Огляд особливостей інтеграції основних принципів інклюзивності, циркулярної економіки, ресурсоефективного чистого виробництва у механізмі ДПП для досягнення цілей сталого розвитку під час післявоєнного відновлення країни.

МЕТОДИ, ОБ'ЄКТ ТА ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета дослідження досягається використанням методу оглядового аналізу та синтезу результатів.

Об'єкт дослідження – механізм ДПП для забезпечення сталого розвитку в процесі післявоєнного відновлення країни.

Предмет дослідження – особливості інтеграції основних принципів інклюзивності, циркулярної економіки, ресурсоефективного чистого виробництва у механізмі ДПП для досягнення цілей сталого розвитку під час післявоєнного відновлення країни.

ОСНОВНИЙ МАТЕРІАЛ

Україна давно обрала вектор розвитку, рухаючись з усіма країнами цивілізованого світу, підтримуючи напрям та пріоритети розвитку відповідно цілям Стратегії сталого розвитку та підписавши Паризьку угоду. Таким чином, прагнучи економічної стабільності, соціального благополуччя та екологічної цілісності, відбудова України повинна відбуватися за трьома напрямками одночасно. При використанні переваг

ДПП та розвитку підприємств на принципах глобальної інклюзивної циркулярної економіки можливими стають не тільки пришвидшені відновлювальні процеси, відбудова зруйнованої інфраструктури, промисловості, інших об'єктів, а також досягнення розвитку соціальної сфери.

Дослідженням сутності поняття «циркулярна економіка» присвячують свої роботи як українські та і закордонні вчені, отже, існує багато трактувань «циркулярна економіка» (ЦЕ), запропонованих дослідниками, всі вони базуються на описі та концептуалізації основних принципів, R-імперативів (модель 3R – загально модель ЦЕ – reduce, recycle, reuse), але змінюються та доповнюються відповідно виникаючим напрямом досліджень. Головним принципом ЦЕ є забезпечення максимальної ефективності кожного процесу в життєвому циклі товару чи послуги.

Враховуючи інклюзивний підхід, «інклюзивну циркулярну економіку» доречно розглядати як «використання комплексу організаційних, економічних, інституційних інструментів, зусиль державного і приватного партнерів, які спрямовані на:

1. Залучення нестачі споживачів до фінансової основи;
2. Ефективність використання ресурсів (зменшення показників ресурсоемності, збитковості, відходоємності, збільшення показників екологічності виробничих, технологічних процесів, коефіцієнту замкненості, коефіцієнту обороту природних ресурсів, коефіцієнту чистоти);
3. Запровадження інновацій (відновлення, стійкий розвиток);

4. Системне мислення

з метою забезпечення зайнятості та економічного зростання без негативного впливу на довкілля».

До основних рис інклюзивного підходу відносяться:

1. Участь (залучення людей, громади).
2. Справедливість (права у всіх рівні).
3. Зростання (економічні ефекти + соціальні + ресурсоефективність).
4. Стабільність (середньострокове та довгострокове прогнозування).
5. Сталий розвиток (добробут між поколіннями).

Отже, саме інклюзивний підхід сприяє налагодженню комунікації, залученню більшої кількості суб'єктів до взаємодії та надає можливість більшості членам суспільства відчувати на собі результати економічних змін та зростання. Розвиток економіки, заснований на інклюзивному підході та інтеграції інклюзивних стратегій, сприяє залученню більшої кількості спеціалістів, пожеввленню робочих місць, гідній оплаті праці персоналу, зменшенню соціальних видатків та зростанню загального рівня життя населення.

На сьогоднішній день багато міжнародних фондів та організацій підтримують реалізацію проєктів, які спрямовані на досягнення цілей сталого розвитку та вирішення глобальних проблем людства. До таких фондів відноситься *Фонд The Ellen MacArthur Foundation*, створений для прискорення переходу до ЦЕ та здійснює свою діяльність в 8 основних напрямках: аналіз, зв'язки, системні ініціативи, установи, уряди, міста, бізнес та освіта.

Звертаючи увагу на завдані збитки, стан та потреби України, підвищення можливостей з відбудови та досягнення сталого розвитку стають реальними при використанні інноваційних бізнес-моделей таких як:

1. «Циркулярні поставки» – екодизайн та «зелені» сталі закупівлі (громадський транспорт, будівництво, охорона здоров'я та освіта);
2. «Відновлення ресурсів» (виробництво, логістика);
3. «Платформи для обміну спільного використання (використання, ремонт, відновлення)»;
4. «Продовження життєвого циклу продукції» (управління відходами);
5. «Продукт як послуга»

Необхідно зауважити, що розвиток вітчизняних промислових підприємств доречно здійснювати з застосуванням інструменту ЦЕ – стратегії «Ресурсоефективне та чисте виробництво» (РЕЧВ). Стратегія РЕЧВ – стратегія комплексного та постійного застосування превентивних заходів щодо впливу виробничих процесів на довкілля з метою підвищення ефективності виробництва та зниження ризиків для людини та довкілля.

Запровадивши та дотримуючись інклюзивного підходу, враховуючи кількість постраждалих від війни осіб, можливо досягти гармонізації використання економічних, матеріальних і трудових ресурсів з орієнтацією на стабільне зростання соціальної ефективності. Для підвищення ефективності роботи кваліфікованих та молодих спеціалістів, що працюють в бюджетних організаціях, необхідним є однозначна зміна підходів управління. На сьогоднішній день відтік кадрів та еміграційні процеси пов'язані не тільки з війною, скрутною економічною ситуацією в країні, а також зі старим підходом в управлінні. Необхідним є, по-перше, впровадження мотиваційної складової, яка в більшості бюджетних установ не тільки є відсутньою, але й замінена на шантаж чи моральний тиск; по-друге, недопуск до керівних посад осіб, які досягли похилого віку (60-75 років) та/або отримують пенсійні нарахування. В першу чергу, це пов'язано з трансформаційними економічними та технологічними процесами, з новими управлінськими підходами, які люди похилого віку не повністю можуть, а в більшості випадків не хочуть сприймати. Такі особи більшу частину своєї трудової діяльності здійснювали при старих, на сьогоднішній день, не ефективних, моделях управління. Тому їм морально складно переналаштовуватися під сучасні вимоги, сучасний світ, який вимагає наявності швидкої реакції, емоційного інтелекту, які в свою чергу, є інструментами забезпечення успішної соціально-психологічної адаптації, швидкого розвитку ефективних навичок. На сьогоднішній день дослідження свідчать, що молоді, але кваліфіковані спеціалісти, в більшості, не бажають працювати в бюджетних установах через нижчу оплату праці порівняно з приватними організаціями. Тим більше, вони не бажають працювати під керівництвом представників покоління бебі-бумерів (народжені в 1943(46) – 1960(64) роках). Такі працівники відчують негативний вплив на своє ментальне здоров'я, що в результаті призводить до добровільного звільнення з бюджетних установ та організацій, пошуку роботи у приватних прогресивних фірмах або взагалі до еміграції. Багатьма дослідниками систем, підходів управління та HR-менеджменту, відповідно теорії покоління, доведено, що відмінність між поколіннями є частою причиною зниження взаєморозуміння в колективі та ефективності роботи, виникнення конфліктних ситуацій та проблем у трудових колективах. Зважаючи на досить складну ситуацію в Україні через воєнний конфлікт, небажання молодих спеціалістів працювати під керівництвом осіб похилого віку гостро посилюється. Тому в післявоєнний час, однозначно, відбуватимуться посилені еміграційні процеси. Відтік молодих спеціалістів, особливо сімейних, та перспективної молоді, буде прискорений розвиток інклюзивного ринку праці.

Необхідно зауважити, що для досягнення сталого розвитку територій та підвищення рівня життя населення з боку держави обов'язково повинні відбуватися впровадження та підтримка програм із забезпечення:

1. постійної поінформованості суспільства щодо відповідального споживання ресурсів та дбайливого відношення до навколишнього природного середовища (великий відсоток відповідної реклами у ЗМІ є інструментом підвищення соціальної відповідальності у населення країни);

2. відповідної освіти та навчання (інструмент підвищення соціальної відповідальності, мобільності, сталого розвитку);

3. розвитку науки, техніки та підтримки науково-технічного потенціалу (інструмент становлення конкурентної економіки, без зростання антропогенного навантаження на довкілля, та забезпечення національної безпеки держави);

4. функціонування сучасного, дієвого соціального пакету для працюючих в бюджетній сфері (інструмент сильної мотиваційної дії);

5. систем постійного автоматичного моніторингу стану атмосферного повітря, ґрунтів, водних ресурсів (інструмент підвищення відповідальності у сферах виробництва товарів та послуг; інструмент підвищення довіри населення до уряду);

6. системи сталих «зелених» закупівель від вітчизняних виробників (інструмент підвищення відповідальності бізнесу).

ОБГОВОРЕННЯ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Дані інструменти допоможуть стабілізувати ситуацію з еміграцією спеціалістів та працювати на перспективу, готуючи нове покоління кваліфікованих спеціалістів з високим рівнем соціальної відповідальності.

Відповідні відновлювальні, стабілізаційні та розвиваючі процеси, що вимагають одночасного, паралельного вирішення проблем з досягнення економічної стабільності, екологічної цілісності та соціального благополуччя, накладають на державу вагоме фінансове навантаження. Тому, ефективним механізмом залучення фінансових ресурсів є, саме, механізм, що передбачає партнерство між державою (урядом) та приватними інвесторами. В свою чергу, ефективність та прогрес партнерства залежать від дотримання партнерами принципів, на яких ґрунтується ДПП, а саме взаємодія, взаємовигідна співпраця, ефективність, збалансованість, компенсаційність, інноваційність.

До переваг, яких можна досягти при використанні ДПП для відновленні економіки країни відповідно інклюзивному підходу та досягнення сталого розвитку можна віднести:

1. зниження навантаження на державний бюджет;

2. збільшення обсягів державно-приватного фінансування;

3. об'єднання та спрямованість зусиль та ресурсів партнерів для отримання максимальних економічних ефектів від реалізації проектів;

4. пришвидшення процесів відбудови зруйнованих об'єктів;

5. удосконалення розподілу видатків на публічні послуги та утримання установ;

6. висока ефективність використання ресурсів;

7. скорочення витрат на утримання об'єктів після відбудови;

8. ефективніше управління державною та комунальною власністю;

9. якісніші публічні послуги для населення та бізнесу;

10. використання новітніх енергоощадних та енергоефективних технологій на виробництвах та при відбудові зруйнованих об'єктів;

11. підвищення технологічного рівня технологій;

12. підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств;

13. розвиток відповідального бізнесу;

14. підвищення рівня зайнятості населення та зниження безробіття;

15. зниження антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище;

16. підвищення рівня життя населення.

ВИСНОВКИ

Післявоєнне відновлення країни є важливою актуальною задачею сьогодення. Цей процес вимагає велику кількість фінансових ресурсів, залучення яких обмежене внаслідок втрати стабільності економічної системи та збільшення прогнозованих ризиків з точки зору потенційних інвесторів. Одним з ефективних механізмів залучення таких фінансових ресурсів є механізм державно-приватного партнерства, який дозволяє залучати інвестиційні фінансові ресурси в результаті керованого розподілу можливих ризиків між партнерами, одним з яких виступає держава як суб'єкт владних повноважень, що має можливість надавати гарантії приватному партнеру. В результаті взаємовигідного партнерства досягається суспільно-значимий результат.

Головною ціллю сталого розвитку є створення економічної моделі, яка є збалансованою з навколишнім середовищем та не здійснює на нього негативно-го впливу, результатом якого можуть стати некеровані критичні глобальні зміни, зокрема, кліматичні, які є наслідком індустріальної економіки суцільного споживання. Досягнення такої цілі сталого розвитку можливе на принципах інклюзивності, циркулярної економіки та ресурсоефективного чистого виробництва. Впровадження вказаних принципів, в свою чергу, вимагає значних фінансових ресурсів, які можуть

бути залучені завдяки механізму державно-приватно-го партнерства.

Таким чином, суспільно-значимий результат, а саме економічна система, що забезпечує досягнення цілей сталого розвитку, побудована на принципах

інклюзивності, циркулярної економіки та ресурсоефективного чистого виробництва, досягається за допомогою механізму державно-приватного партнерства та дозволяє здійснити післявоєнне відновлення країни, яке гармонізуватиме з навколишнім середовищем.

REFERENCES

- [1] Petrovskiy, D. (2023). Zbytky ukrainskoi infrastruktury cherez viinu zrosly do \$138 miliardiv. [Damage to Ukrainian infrastructure due to the war has increased to \$138 billion]. *Informatsiine ahentstvo UNIAN. Ekonomika – UNIAN Information Agency. Economy*. Retrieved from <https://www.unian.ua/economics/energetics/zbitki-ukrajinskoji-infrastrukturi-cherez-viynu-zrosli-do-138-milyardiv-kse-12120366.html> [in Ukrainian].
- [2] Saenko, V. (2023). Sotni miliardiv dolariv: u Kabmini otsynily zbytky Ukrainy vid viiny [Hundreds of billions of dollars: the Cabinet of Ministers assessed Ukraine's losses from the war]. *Informatsiine ahentstvo UNIAN. Ekonomika – UNIAN Information Agency. Economy*. Retrieved from <https://www.unian.ua/economics/finance/viyna-v-ukrajini-na-pochatok-roku-rosiya-nanesla-zbitkiv-na-sumu-600-750-mlrd-dolariv-12131160.html> [in Ukrainian].
- [3] Masliukivska, O. (b.r.). Derzhavno-pryvatne partnerstvo v Ukraini: obzorna informatsiia [Public-private partnership in Ukraine: overview information]. *Sait Departamentu investytsiino-innovatsiinoi polityky ta rozvytku derzhavno-pryvatnoho partnerstva Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli – Site of the Department of Investment and Innovation Policy and Development of Public-Private Partnership of the Ministry of Economic Development and Trade*. Retrieved from https://www.ukrppp.com/present/Day_1_Panel_4_Ministry_of_Economy.pdf. [in Ukrainian].
- [4] Vdovenko, N.M., & Korobova, N.M., & Pavlenko, M.M. (2020). Evoliutsiia mekhanizmu rehulivannia rozvytku dorozhnogo hospodarstva na innovatsiinykh zasadakh derzhavno-pryvatnoho partnerstva.. [The evolution of the mechanism for regulating the development of the road industry on the innovative basis of public-private partnership]. *Problemy innovatsiino-investytsiinoho rozvytku. Seriya: Ekonomika ta menedzhment, – Problems of innovation and investment development. Series: Economics and management*, 23, 44-53. Retrieved from https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u295/vdovenko_nm_knm_pmm_vip_23.pdf [in Ukrainian].
- [5] Vynohradova, N.V. (2022). Mekhanizm derzhavnoi pidtrymky proektiv derzhavno-pryvatnoho partnerstva u rehionakh. [Mechanism of state support for public-private partnership projects in the regions]. *Publichne uriaduvannia – Public administration*, 2(30), 16-22. Retrieved from doi: 10.32689/2617-2224-2022-2(30)-2 [in Ukrainian].
- [6] Kvilinskyi, O. (2022). Ekonomichni osoblyvosti rozvytku derzhavno-pryvatnoho partnerstva: svitovi trendy ta vitchyzniani dosvid dovoiennoho periodu. [Economic features of the development of public-private partnership: world trends and domestic experience of the pre-war period]. *Sotsialni-ekonomichni vidnosyny v tsyrovomu suspilstvi – Socio-economic relations in the digital society*, 4(46), 2-14. Retrieved from doi: 10.55643/ser.4.46.2022.472 [in Ukrainian].
- [7] Lutska, N. I. (2019). *Ekonomichniy analiz formuvannia ta realizatsii proektiv derzhavno-pryvatnoho partnerstva [Economic analysis of formation and implementation of public-private partnership projects]*. Zhytomyr: O.O. Yevenok. Retrieved from https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8061/%D0%9B%D1%83%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y [in Ukrainian].
- [8] Filipova, N. V., & Starchenko, H. V. (2019). Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak finansovy mekhanizm zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku natsionalnoi ekonomiky. [Public-private partnership as a financial mechanism for ensuring innovative development of the national economy]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*, 33, 125–132. Retrieved from http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/33_2019_ukr/20.pdf [in Ukrainian].
- [9] Zhyvko, Z. B., & Vasylichak, S. V., & Tsiuman, Ye.S., & Kuzhel, N.L. (2022). Upravlinski zasady adaptyvnoi bezpekovoï polityky derzhavno-pryvatnoi pidtrymky innovatsiinoho biznesu v umovakh hlobalizatsii. [Administrative principles of adaptive security policy of public-private support of innovative business in the conditions of globalization]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini: Zbirnyk naukovykh prats – Formation of market relations in Ukraine: Collection of scientific papers*, 7-8 (254-255), 80-86. Retrieved from doi: 10.5281/zenodo.7323327 [in Ukrainian].
- [10] Tsiuman, Ye.S. (2020). Ekonomichniy mekhanizm aktyvizatsii investytsiinoi diialnosti pidpriemstv dorozhnogo hospodarstva na zasadakh derzhavno-pryvatnoho partnerstva [Economic mechanism of road enterprises investment activity activation on public-private partnership basis]. *Candidate's thesis*. Kyiv: NTU. Retrieved from http://diser.ntu.edu.ua/Tsiuman_aref.pdf [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- [1] Петровський, Д. (2022). Збитки української інфраструктури через війну зросли до \$138 мільярдів. Інформаційне агентство УНІАН. Економіка. Ред. від. 24.01.2023. URL: <https://www.unian.ua/economics/energetics/zbitki-ukrajinskoji-infrastrukturi-cherez-viynu-zrosli-do-138-milyardiv-kse-12120366.html>
- [2] Саєнко, В. (2023). Сотні мільярдів доларів: у Кабміні оцінили збитки України від війни. Інформаційне агентство «УНІАН». Економіка. Редакція від 02.02.2023. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/viyna-v-ukrajini-na-pochatok-roku-rosiya-nanesla-zbitkiv-na-sumu-600-750-mlrd-dolariv-12131160.html>
- [3] Маслюківська, О. (б.р.). Державно-приватне партнерство в Україні: обзора інформація. Департамент інвестиційно-інноваційної політики та розвитку державно-приватного партнерства Міністерства економічного розвитку і торгівлі. URL: https://www.ukrppp.com/present/Day_1_Panel_4_Ministry_of_Economy.pdf.

- [4] Вдовенко, Н. М., Коробова, Н. М., & Павленко, М. М. (2020). Еволюція механізму регулювання розвитку дорожнього господарства на інноваційних засадах державно-приватного партнерства. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Серія: Економіка та менеджмент, (23), 44-53. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u295/vdovenko_nm_knm_pmm_vip_23.pdf
- [5] Виноградова, Н. В. (2022). Механізм державної підтримки проектів державно-приватного партнерства у регіонах. Публічне урядування, 2(30), 16-22. URL: [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2022-2\(30\)-2](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2022-2(30)-2)
- [6] Квілінський, О. (2022). Економічні особливості розвитку державно-приватного партнерства: світові тренди та вітчизняний досвід довоєнного періоду. Соціальні-економічні відносини в цифровому суспільстві, 4(46), 2-14. URL: <https://doi.org/10.55643/ser.4.46.2022.472> (дата звернення 14.03.2023)
- [7] Луцька, Н. І. (2019). Економічний аналіз формування та реалізації проектів державно-приватного партнерства [Economic analysis of formation and implementation of public-private partnership projects: Monograph]. Житомир: Видавець О.О. Євенок. URL: https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8061/%D0%9B%D1%83%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- [8] Філіпова, Н. В., & Старченко, Г. В. (2019). Державно-приватне партнерство як фінансовий механізм забезпечення інноваційного розвитку національної економіки. Інфраструктура ринку, (33), 125–132. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/33_2019_ukr/20.pdf
- [9] Живко З. Б., Васильчак С. В., Цюман Є.С., Кужель Н.Л. (2022). Управлінські засади адаптивної безпекової політики державно-приватної підтримки інноваційного бізнесу в умовах глобалізації. Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць, 7-8 (254-255), 80-86. doi: 10.5281/zenodo.7323327
- [10] Цюман, Є.С. (2020). Економічний механізм активізації інвестиційної діяльності підприємств дорожнього господарства на засадах державно-приватного партнерства [Дисертація кандидата економічних наук, спеціальність 08.00.04]. Національний транспортний університет. Київ. URL: http://diser.ntu.edu.ua/Tsyuman_aref.pdf

© Є. С. Цюман

Дата надходження статті до редакції: 17.03.2023

Дата затвердження статті до друку: 27.03.2023